

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «ВІННИЦЬКИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

Циклова комісія фінансово-облікових та економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчально-виховної
роботи ВСП ВФКЕП ЗУНУ
Лілія ЗАБРОДІНА

«31» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр

Освітня програма – освітньо-професійна програма «Підприємництво,
торгівля та біржова діяльність»

Освітня кваліфікація: фаховий молодший бакалавр з підприємництва,
торгівля та біржової діяльності

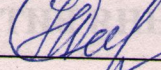
Форма навчання	Курс	Семестри	Лекції	Практичні (семінарські)	ІРС	Разом	СРС	Екзамен, залік
денна	III	VI	27	27	3	57	33	Залік, VI
								90

2022 – 2023 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Управління витратами» для студентів спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність», освітня програма – освітньо-професійна програма «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

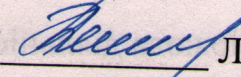
Розробник: Вадим ЦИГАНЧУК, викладач циклової комісії фінансово-облікових та економічних дисциплін ВСП ВФКЕП ЗУНУ

Робочу програму затверджено на засіданні циклової комісії фінансово-облікових та економічних дисциплін ВСП ВФКЕП ЗУНУ, протокол № 1 від 31 серпня 2022 року

Голова циклової комісії Ірина ПИЛЯВЕЦЬ

Схвалено методичною радою ВСП ВФКЕП ЗУНУ

Протокол № 1 від 31 серпня 2022 року

Голова методичної ради ВСП ВФКЕП ЗУНУ Лілія ЗАБРОДІНА

Форми навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практичні (семінари)	ІРС	Рівень	СРС	Екзамени
Займає	III	VI	27	27	3	27	33	Займає VI
00								

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Управління витратами»

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Управління витратами»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3	Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»	Нормативна дисципліна циклу професійної підготовки
Модулів: 3 (6-й семестр)	Спеціальність: <u>076</u> <u>«Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»</u>	Рік підготовки
Змістових модулів: 1 (6-й семестр)		3 -й
Загальна кількість годин – 90 год.		Семестр
		6-й
		Лекції
		27 год.
		Практичні, семінарські
		27 год.
		Лабораторні
		Самостійна робота
		33
		Індивідуальні завдання:
		3 год.
		Вид контролю:
		Залік, 6-ий семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 6	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	

2. Мета та завдання дисципліни «Управління витратами»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою є набуття теоретичних та відпрацювання практичних навичок формування витрат за видами, центрами відповідальності та носіями для мінімізації їх рівня та обґрунтування оптимальних господарських рішень; надання знань про закономірності формування витрат за видами, носіями, центрами відповідальності, особливості управління витратами, їх функції, засоби, методи в умовах ринкової економіки.

2.2.Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- формування знань, вмінь та уявлень при закономірному формуванні витрат за їх видами, місцями та носіями постійного контролю рівня витрачання ресурсів і стимулювання економії;
- вивчення сутності, основних завдань та ролі управління витратами в сучасних умовах господарювання;
- вироблення у студентів навичок прогностичної оцінки і поточного планування витрат;
- набуття практичних навиків з управління витратами у практичній діяльності.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

В результаті вивчення дисципліни «Управління витратами» студенти повинні володіти:

- загальними компетентностями (ЗК):
ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- фаховими компетентностями спеціальності (СК):
СК 1. Здатність враховувати основні закономірності та сучасні досягнення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.
СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо діяльності підприємства.
СК 3. Здатність застосовувати інноваційні підходи у діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.
СК 4. Здатність визначати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.
СК 5. Здатність здійснювати діяльність із дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності.
СК 6. Здатність виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.
СК 8. Здатність визначати і задовольняти потреби споживачів як пріоритетних суб'єктів ринку.

СК 10. Здатність використовувати логістичні системи у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення дисципліни «Управління витратами» передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних курсів (Економічна теорія, Економіка підприємства), цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань, використання комп'ютерної техніки та відповідного програмного

2.5. Програмні результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, студенти повинні досягти програмних результатів навчання (РН)

РН 2. Застосовувати знання, розуміння закономірностей та сучасних досягнень у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності із професійною метою.

РН 11. Знати основи нормативно-правового забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати їх на практиці.

РН 16. Використовувати логістичні системи у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

РН 17. Визначати основні показники діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур для забезпечення їх ефективності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи управління витратами

Тема 1 «Сутнісна характеристика витрат»

Поняття витрат виробництва. Різновиди витрат. Класифікація витрат на виробництво продукції. Принципи класифікації. Структура витрат, її практичне значення. Видова структура витрат, її особливості.

Тема 2 «Закономірності та чинники формування витрат»

Поняття та сутність чинників формування витрат. Класифікація та види чинників, що впливають на величину витрат. Характеристика впливу чинників, пов'язаних із сферою виробництва. Характеристика впливу чинників, пов'язаних з іншими сферами діяльності. Регульовані і нерегульовані чинники впливу на витрати виробництва.

Тема 3 «Управління витратами»

Склад і характеристика елементів системи управління витратами. Характеристика функціонального аспекту управління витратами.

Характеристика організаційного та мотиваційного аспектів управління витратами. Етапи процесу управління витратами.

Тема 4 «Формування витрат за місцями і центрами відповідальності»

Концепція управління витратами за місцями їх формування і центрами відповідальності. Вплив організаційної структури підприємства на побудову місць витрат і центрів відповідальності. Звітність в умовах управління доходами і витратами за центрами відповідальності.

Тема 5 «Собівартість продукції і калькулювання»

Економічна роль калькулювання. Види калькуляцій. Об'єкт калькуляції та калькуляційні одиниці. Характеристика методів обчислення собівартості окремих видів продукції. Характеристика методів формування всіх витрат виробництва на основі кошторису.

Тема 6 «Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів»

Функції обліку і аналізу витрат як елементи системи контролю в системі управління витратами. Особливості обліку витрат у системі «стандарт-кост». Контроль витрат в умовах застосування системи гнучких кошторисів. Умови порівнянності фактичних і планових витрат. Форми стимулювання економії ресурсів.

Тема 7 «Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток» як інструмент обґрунтування виробничо-маркетингових рішень. Методи цільового формування, структурного аналізу та зниження витрат»

Передумови і сфера застосування системи «витрати-випуск-прибуток» (CVP-аналіз). Економічна сутність показників, за якими аналізується система «витрати-випуск-прибуток». Методика обчислення показників CVP-аналізу.

Концепція цільової собівартості. Функціонально-вартісний аналіз. Кайдзен-раціоналізація та зниження витрат

Тема 8 «Адаптація операційної системи до зміни її завантаження за критерієм витрат»

Адаптація операційної системи до зміни її завантаження. Параметри, форми і механізм адаптації основного устаткування. Обґрунтування форми забезпечення операційної системи устаткуванням. Альтернативи придбання устаткування – купівля (за рахунок власних коштів, кредиту), лізинг. Особливості обчислення лізингових платежів.

Тема 9 «Мінімізація витрат на створення і зберігання виробничих запасів»

Роль матеріальних витрат у формуванні вартості продукції і прибутку. Витрати на поставку і зберігання матеріалів на складі, їх залежність від

величини та інтервалів поставки. Мінімізація витрат на поставку і зберігання матеріалів через визначення оптимальних партій поставки і величини запасів. Методи оцінювання матеріалів у запасах за відпускання їх у виробництво, на продаж та іншого вибуття.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Управління витратами» 6-й семестр (залік)

Номер та назва теми	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лекції	Практичні заняття	ІРС	СРС
Тема 1 «Сутнісна характеристика витрат»	6	2	2	-	2
Тема 2 «Закономірності та чинники формування витрат»	7	2	2	1	2
Тема 3.1 «Управління витратами»	6	2	2	-	2
Тема 3.2 «Основні методи управління витратами»	6	2	2	-	2
Тема 4 «Формування витрат за місцями і центрами відповідальності»	7	2	2	1	2
Тема 5.1 «Собівартість продукції»	6	2	2	-	2
Тема 5.2 «Калькулювання за видами діяльності»	6	2	2	-	2
Тема 6.1 «Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів»	6	2	2	-	2
Тема 6.2 «Облік у системі управління витратами»	6	2	2		2
Тема 7.1 «Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток» як інструмент обґрунтування виробничо-маркетингових рішень.»	6	2	2	-	2
Тема 7.2 «Методи цільового формування, структурного аналізу та зниження витрат»	7	2	2	-	3
Тема 8.1 «Адаптація операційної системи до зміни її завантаження за критерієм витрат»	8	2	2	1	3

Тема 8.2 «Загальний порядок адаптації устаткування виробничих систем»	7	2	2	-	3
Тема 9 «Мінімізація витрат на створення і зберігання виробничих запасів »	6	1	1	-	4
Усього годин	90	27	27	3	33

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Семінарське заняття №1 «Загальна характеристика витрат»	2
2	Семінарське заняття №3 «Закономірності та фактори формування витрат»	2
3	Семінарське заняття № 4 «Сутність та значення процесу управління витратами»	2
4	Семінарське заняття №5 «Класифікація методів управління витратами»	2
5	Семінарське заняття № 6 «Значення місць і центрів відповідальності при формуванні витрат»	2
6	Семінарське заняття № 7 «Сутність та значення собівартості продукції»	2
7	Семінарське заняття №8 «Особливості калькулювання за видами діяльності»	2
8	Семінарське заняття № 9 «Значення та перспективи стимулювання економії ресурсів»	2
9	Семінарське заняття №10 «Порядок та особливості обліку у системі управління витратами»	2
10	Семінарське заняття № 11 «Особливості системи «витрати-випуск-прибуток»»	2
11	Семінарське заняття №12 «Методи зниження витрат та способи їх застосування »	2
12	Семінарське заняття № 13 «Пристосування операційної системи до зміни її завантаження»	2
13	Семінарське заняття №14 «Загальний порядок пристосування обладнання виробничих систем»	2
14	Семінарське заняття № 15 «Особливості та значення мінімізації витрат на створення і зберігання виробничих запасів»	1
	Усього годин	27

6. Тематика самостійної роботи студентів

Самостійна навчальна робота розрахована на формування практичних

навичок у роботі студентів зі спеціальною літературою, орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем ефективного функціонування підприємств та їхніх структурних підрозділів.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1 «Сутнісна характеристика витрат »	2
2	Тема 2 «Закономірності та чинники формування витрат»	2
3	Тема 3 «Управління витратами»	4
4	Тема 4 «Формування витрат за місцями і центрами відповідальності »	2
5	Тема 5 «Собівартість продукції і калькулювання »	4
6	Тема 6 «Контроль витрат і стимулювання економії ресурсів »	4
7	Тема 7 «Аналіз системи «витрати-випуск-прибуток» як інструмент обґрунтування виробничо-маркетингових рішень. Методи цільового формування, структурного аналізу та зниження витрат »	5
8	Тема 8 «Адаптація операційної системи до зміни її завантаження за критерієм витрат»	6
9	Тема 9 «Мінімізація витрат на створення і зберігання виробничих запасів »	4
	Разом	33

7 Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання виконується у вигляді реферату обсягом до 20 сторінок. Метою виконання індивідуального завдання є закріплення рівня теоретичних знань, набутих під час лекційних занять та самостійної роботи. Завдання вибирається студентом у відповідності з номером у списку групи.

Поля : верхнє, нижнє та ліве – 20 мм, праве – 10 мм. Робота може бути рукописною або друкованою і виконується українською мовою.

Теми рефератів:

1. Концепція витрат як економічної категорії.
2. Сутність процесу управління витратами.
3. Вплив менеджменту на витрати підприємства.
4. Особливості управління витратами сільськогосподарських підприємств.

5. Система управління витратами: принципи та функції.
6. Взаємозв'язок теорії виробництва і витрат.
7. Роль і значення управління витратами в умовах ринкової економіки.
8. Місце управління витратами в системі менеджменту підприємств і організацій.
9. Функціональний підхід до формування системи управління витратами.
10. Оцінка ефективності функціонування системи управління витратами.
11. Особливості калькулювання собівартості продукції та основні напрямки зниження витрат сільськогосподарських підприємств.
12. Особливості калькулювання собівартості продукції та основні напрямки зниження витрат підприємств хлібопекарської галузі.
13. Особливості калькулювання собівартості продукції та основні напрямки зниження витрат підприємств цукрової промисловості.
14. Особливості калькулювання собівартості продукції та основні напрямки зниження витрат підприємств кондитерської промисловості.
15. Особливості калькулювання собівартості продукції та основні напрямки зниження витрат підприємств сиро-молочного виробництва.
16. Особливості калькулювання собівартості продукції та основні напрямки зниження витрат підприємств ковбасного виробництва.
17. Особливості калькулювання собівартості продукції та основні напрямки зниження витрат підприємств виноробного виробництва.
18. Особливості калькулювання собівартості продукції та основні напрямки зниження витрат підприємств спиртової промисловості.
19. Особливості калькулювання собівартості продукції та основні напрямки зниження витрат підприємств пивоварної промисловості.

Індивідуальне завдання може також бути виконане у вигляді презентації по тематиці семінарських занять. обсягом до 20 слайдів.

Захист індивідуального навчально-дослідного завдання відбувається у терміни, спільно обумовлені студентами і викладачем.

Оцінювання успішності студента з виконання завдань індивідуальної роботи

Формування умов оцінювання успішності студента з виконання і-того завдання індивідуальної роботи.

Оцінка «0» означає, що завдання не виконано.

Оцінка «1-59» означає, що виконано менш 30% завдань теми.

Оцінка «60-64» означає, що виконано менш 50% завдань теми.

Оцінка «65-74» означає, що студентом виконано 100% завдань теми, проте продемонстровано поверхневе ознайомлення з матеріалом теми, містить неточності, або неправильні висновки.

Оцінка «75-84» означає, що у виконаному завданні є недоліки, які не вплинули особливо на висновки та відповіді.

Оцінка «85-89» означає, що матеріал засвоєно повністю. Студент показав уміння не тільки правильно висвітлювати отримані знання, але й

використовувати їх для аналізу і оцінки кількісної сторони явищ і процесів. При цьому в відповіді є незначні недоліки.

Оцінка «90-100» означає, що при виконанні завдання студент показав не тільки уміння висвітлювати отримані знання, а й продемонстрував здатність висловлювати та аргументувати власне ставлення до альтернативних поглядів на дане питання, уміння висловити свою точку зору чи аргументувати свою позицію з дискусійних питань.

8. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, в тому числі з використанням мультимедіапроектора та інших ТЗН; практичні заняття, в тому числі у комп'ютерному класі; індивідуальні заняття; виконання розрахунково-графічних завдань під керівництвом викладача та самостійно; робота в Інтернеті; виконання індивідуальних завдань.

9. Методи контролю

В процесі вивчення дисципліни «Управління витратами» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;
- підсумкове тестування по кожному змістовому модулю;
- директорська контрольна робота;
- оцінювання виконання індивідуального завдання;
- залік.

Підсумковий бал (за 100 - бальною шкалою) з дисципліни «Управління витратами» визначається як середньозважена величина, в залежності від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

6-й семестр (Залік)

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Сума
Теми 1- 6 (модульна контр. роб., поточне оцінювання,	Директорська контрольна робота Теми 1- 9	Середнє арифметичне по поточним оцінкам	

тестовий контроль)			
25%	50 %	25 %	100 %
Тиждень (5)	Тиждень (8)	Тиждень (9)	

Шкала оцінювання (переведення)

За шкалою коледжу	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90 – 100	відмінно	A (відмінно)
85 – 89	добре	B (дуже добре)
75 – 84		C (добре)
65 – 74	задовільно	D (задовільно)
60 – 64		E (достатньо)
35 – 59	незадовільно з можливістю повторного складання	FX
1 – 34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	F

10. Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма з дисципліни: «Управління витратами»
2. Питання для поточного контролю.
3. Питання для підготовки до здачі іспиту
4. Тестові завдання
5. Пошукові роботи студентів
6. Завдання для проведення модульного контролю, ДКР.

11. Рекомендована література

Базова

1. Афанасьєв М.В., Чумак Г.М. Управління витратами: методичні рекомендації до виконання практичних завдань для студентів спеціальності 051 «Економіка» першого (бакалаврського) рівня. Харків. ХНЕУ ім.С.Кузнеця, 2017. 65 с.
2. Артамонова Н.С., Акулюшина М.О. Управління витратами: навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2018. 120 с.
Бутинець Ф. Ф. та ін. Бухгалтерський управлінський облік. Житомир: ЖІТІ, 2013. 448 с.
3. Грещак М. Г., Гребешкова О. М., Коцюба О. С. Внутрішній економічний механізм підприємства. Київ: КНЕУ, 2012. 228 с.
4. Голов С. Ф. Управлінський облік: Підручник Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 400 с.
5. Давидович І. Є. Управління витратами : навч. посібн. Київ: «Центр учбової

літератури», 2008. 320 с.

6. Іванюта П. В., Лугівська О. П. Управління ресурсами і витратами : навч. посібн. Київ : «Центр учбової літератури», 2-ге видання, 2011. 317 с.

7. Турило А. М., Кравчук Ю. Б., Турило А. А. Управління витратами підприємства: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2012. 120 с.

8. Чорна М.В., Смірнова П.В., Бугріменко Р.М. Управління витратами : навч. посіб. 2017. 166 с.

Додаткова

1. Бондар І. Ю., Пахомов В. І. Управління витратами виробництва та собівартістю продукції: навч. посібник. Київ: КНТЕУ, 2000.

2. Грещак М. Г. та ін. Внутрішній економічний механізм підприємства: Навч. посібник /М. Г. Грещак, О. М. Гребешкова, О. С. Коцюба; за ред. М. Г. Грещака. Київ : КНЕУ, 2001. 228 с.

3. Плоха О. Б. Управління витратами: конспект лекцій. Харків: Вид. ХНЕУ, 2009. 152 с.

4. Панасюк В. Управління витратами виробництва. Тернопіль: Економічна думка, 2011. 118 с.

12. Інформаційні ресурси

1. 1 Сайт Державного комітету статистики – www.ukrstat.gov.ua

2. Сайт Кабінету Міністрів України – www.kmu.gov.ua

3. Сайт Міністерства економіки України – www.me.gov.ua

4. Сайт Міністерства фінансів України – www.minfin.gov.ua

5. Сайт Національного банку України – www.bank.gov.ua